

กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการ
แนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม

อจธรา จันเพ็ชร

คุณนิตินันท์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2554

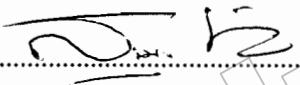
คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุณิพนธ์ ได้พิจารณา
คุณิพนธ์ของอัจฉรา จันเพ็ชร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาคุณิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม)

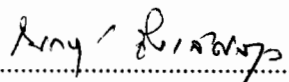

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เดียววิเศษ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกนุช ชื่นเลิศกุล)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับคุณิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาคุณิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกลีกร)

วันที่ 16 เดือน กันยายน พ.ศ. 2554

ประกาศคุณูปการ

คุณูปนิพนธ์นี้ สำเร็จได้ด้วยดีจากความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และสนับสนุนให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เดียวอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกนุช ชื่นเลิศสกุล ที่กรุณาเป็นคณะกรรมการสอบปากเปล่าและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้การวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์นิมิตศุรา แว ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ที่กรุณาให้การสนับสนุนเวลา สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการศึกษาวิจัย รวมทั้ง คณะผู้บริหาร อาจารย์ พยาบาลพี่เลี้ยง ผู้นำชุมชน ผู้ให้บริการ ศิษย์เก่า และนักศึกษาพยาบาล ที่ร่วมให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัย ขอขอบคุณบุคลากรทุกท่าน เพื่อน ๆ ที่คอยให้กำลังใจในการศึกษาวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วัน เดชพิชัย ดร.มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์ ดร.จิราพร วัฒนศรีศิลป์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันตนาวิ ดร.สุรนต์ ไชยชมภู ที่กรุณา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณนายวาหะ ยามาสาเร๊ะ นายมะรุตดี อาแซ นายกาเมล์ หะยีสาอิ นางนุรีไคนี คลายนา และนางนุรียะ เจ๊ะสารี ที่กรุณาตรวจสอบ ความถูกต้องของภาษามลายูถิ่นในคู่มือสามภาษา

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่เอิบ จินนาวงศ์ ที่คอยให้กำลังใจ คำสั่งสอน นายวิฑูรย์ จันเพ็ชร ที่เป็นสละเวลาให้การช่วยเหลือ สนับสนุนและกำลังใจเพื่อให้สามารถศึกษาวิจัย ได้สำเร็จลุล่วง ขอขอบคุณพี่น้องทุกคนที่ให้กำลังใจ รวมทั้งเพื่อนคณาจารย์บัณฑิตการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ รุ่นที่ 2) ทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร.กมุทีณี เจริญรัตน์ ผู้อำนวยการสรรพนาแน่มหา ที่ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการศึกษาทุกอย่าง ทำให้วิจัยสำเร็จได้เป็นอย่างดี

อัจฉรา จันเพ็ชร

48820662: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ค. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์/ บัณฑิตพยาบาล/ วิทยาลัยพยาบาล/ การบูรณาการ/ แนวคิด
การพยาบาลเชิงวัฒนธรรม

อัจฉรา จันทะพัชร: กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม
(THE CONSTRUCTION PROCESS OF DESIRABLE CHARACTERISTICS OF GRADUATE
NURSE OF BOROMMARAJONANEE COLLEGE OF NURSING, YALA BY INTEGRATING
CULTURAL NURSING CONCEPT) คณะกรรมการควบคุมคุณภาพ: เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม,
ค.ค., สมโภชน์ อเนกสุข, กศ.ค. 498 หน้า. ปี พ.ศ. 2554.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต
พยาบาล วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม
ใช้เทคนิคการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Designs) ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงพยาบาล
1 คน หัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลา 2 คน สารานุกรมสุขภาพอำเภอ 1 คน
อาจารย์พิเศษ 1 คน กลุ่มผู้นำชุมชนที่เคยรับบริการพยาบาล 4 คน กลุ่มผู้รับบริการ 4 คน อาจารย์
ผู้ทำหน้าที่บริหารวิชาการ 2 คน อาจารย์ผู้ทำหน้าที่สอน 4 คน พยาบาลที่เลี้ยงในแหล่งฝึกโรงพยาบาล
ศูนย์ยะลา 6 คน ในโรงพยาบาลชุมชน 6 คน ในสถานีนอนมัย 6 คน และศิษย์เก่า 6 คน การเก็บ
รวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูล
โดยการวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี ยะลา
ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางภาษา
คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการพยาบาล คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะ
ด้านการเข้าใจความแตกต่าง คุณลักษณะด้านการพยาบาล คุณลักษณะด้านการใฝ่เรียนรู้ และคุณลักษณะ
ด้านภาวะผู้นำ

กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วย 13 กระบวนการย่อย คือ
การส่งเสริมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ การสร้างความตระหนัก การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้างความเข้าใจ การสร้าง
ความมั่นใจ การเรียนรู้จากตัวแบบ การสร้างวินัยในตนเอง การกำหนดบทบาทหน้าที่ การเข้าร่วม
กิจกรรมเพื่อสังคม การสร้างสัมพันธภาพ การปลูกฝังค่านิยม และการปลูกฝังจิตสาธารณะ

48820662: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; Ed.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: DESIRABLE CHARACTERISTICS/ NURSING GRADUATE/ NURSING COLLEGE/ INTERGRATING/ CULTURAL NURSING CONCEPT

ACHARA CHUNPETCH: THE CONSTRUCTION PROCESS OF DESIRABLE CHARACTERISTICS OF GRADUATE NURSE OF BOROMMARAJONANEE COLLEGE OF NURSING, YALA BY INTEGRATING CULTURAL NURSING CONCEPT. DISSERTATION ADVISORY COMMITTEE: CHAROENWIT SOMPONGTAM, Ph.D., SOMPOCH ANEGASUKHA, Ed.D. 498 P. 2011.

This mixed method research designed to investigate the cultural nursing concept integrating to achieve the desirable characteristics of graduate nurse of Borommarajonanee Yala College of Nursing. Forty-three informants were recruited to participate in this study. They comprised one director of hospital, two heads of nursing of the hospital in Yala province, one chief of district public health office, one special instructor, four community leaders who were accustomed to taking advantage of nursing services, four clients, two teachers who worked as a technical management, and four instructors. Moreover, 18 nursing facilitators comprising three groups of six who came from Yala hospital, community hospital, and primary health care unit, including six alumni were selected to participate in this study. Data were obtained by applying in-depth interviews, focus groups, in conjunction with document analyses. A content analysis method was employed for data interpretation and analysis. In addition; means and standard deviations were presented.

The study revealed that the desirable characteristics of graduate nurse of Borommarajonanee Yala College of Nursing enclosed personality characteristic, feature of language ability, feature of nursing knowledge, moral characteristic, feature to understanding the individual difference, feature of nursing service, feature of self-directed learning, and leadership characteristic.

The cultural integrating processes to achieve the desirable characteristics of graduate nurses in three southern border provinces consisted of 13 activities authentic learning supporting, activities for theoretical and practical learning providing, awareness developing, self-directed learning, acknowledgement making, confidence building, model learning, self-discipline forming, responsibility defining, social activity participating, relationship building, and values and public mind cultivating.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ด
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
คำถามการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	9
ข้อจำกัดของการวิจัย	10
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
การจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต	14
บริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพยาบาล	20
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล	25
แนวคิดการบูรณาการ	34
แนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม	38
แนวคิดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย	53
ผู้ให้ข้อมูลหลัก	53
การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลหลัก	55
พื้นที่ที่ศึกษา	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	57
การเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล	62
ขั้นตอนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	72
การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล	73
4 ผลการวิจัย	74
ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์ในชุมชนและสถานการณ์เบื้องต้น ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา	76
ตอนที่ 2 การกำหนดแนวทางการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี ยะลา	115
ตอนที่ 3 กำหนดกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยบูรณาการแนวคิดการพยาบาล เชิงวัฒนธรรม	192
การตรวจสอบความเหมาะสมของกระบวนการในการนำไปปฏิบัติ	284
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	286
สรุปผลการวิจัย	287
อภิปรายผลการวิจัย	288
ข้อเสนอแนะ	315
บรรณานุกรม	317
ภาคผนวก	330
ภาคผนวก ก	331
ภาคผนวก ข	333
ภาคผนวก ค	349
ภาคผนวก ง	351
ภาคผนวก จ	353

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ฉ	357
ภาคผนวก ช	428
ประวัติย่อของผู้วิจัย	498

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	16
2	111
3	132
4	151
5	163
6	191
7	194
8	201
9	205
10	212
11	218

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12 การสังเคราะห์กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาล เชิงวัฒนธรรม - คุณลักษณะด้านการพยาบาล	224
13 การสังเคราะห์กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาล เชิงวัฒนธรรม - คุณลักษณะด้านการไฟ้เรียนรู้	229
14 การสังเคราะห์กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาล เชิงวัฒนธรรม - คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ	233
15 ผลการประชาพิจารณากระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาล เชิงวัฒนธรรม ประเด็นที่เห็นด้วย	237
16 ผลการประชาพิจารณากระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาล เชิงวัฒนธรรม ประเด็นที่ควรปรับปรุง	277
17 ความถี่ ร้อยละในการตรวจสอบความเหมาะสมและการนำกระบวนการสร้าง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมไปใช้	284

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดเบื้องต้นในการทำวิจัย	7
2	แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการวิจัย	8
3	การวิจัยแบบผสมผสานเชิงยืนยัน	41
4	การวิจัยแบบผสมผสานเชิงฝังในขยายความ	42
5	การวิจัยแบบผสมผสานอธิบายขยายความ	42
6	การวิจัยแบบผสมผสานเชิงสำรวจเพิ่มเติมข้อมูล	42
7	ขั้นตอนการวิจัย	71
8	ผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	83
9	กรอบแนวคิดเบื้องต้นของกระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา	131
10	กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรมด้านบุคลิกภาพ ..	200
11	กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรม ราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม ด้านความรู้ ความสามารถทางภาษา	204
12	กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม คุณลักษณะ ด้านความรู้ความสามารถทางการพยาบาล	211
13	กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม คุณลักษณะ ด้านคุณธรรมจริยธรรม	217
14	กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม คุณลักษณะ ด้านการเข้าใจความแตกต่าง	223
15	กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัย พยาบาล บรมราชชนนี ยะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม คุณลักษณะ ด้านการพยาบาล	228

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
16 กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี ชะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม คุณลักษณะ ด้านการใฝ่เรียนรู้	232
17 กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี ชะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาลเชิงวัฒนธรรม คุณลักษณะ ด้านภาวะผู้นำ	236
18 กระบวนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี ชะลา โดยการบูรณาการแนวคิดการพยาบาล เชิงวัฒนธรรม	283